

*Nagyasszonyunknak földje volt,
Mit gaz rabló tőlünk rabolt...
És vannak még mindig sebek...
Emeld föl újra népedet:
...Végzetetlen kegyelmeddel.*

*Ő, nézd, e nép már mily szerény,
Egyebe sincs, csak hit s remény...
Bús földje — másnak ad buzát,
Bányái vasát, aranyát
Idegenek szüretelik!
— Nekünk kenyérre sem telik. —
És mennyi éhes, bús gyerek
Koldul az utcán, kéreget...
...Áraszd hát ajándékokat.*

*Bűneink ha nagyok voltak,
Fiaid ha megbollottak:
Megszenvedte már rég hazánk...
Engesztelődj meg Miatyánk...
S bocsásd meg minden bűneink,
Csak országunk add vissza mind,
Hogy újra egy és nagy legyen:
Az ezeréves földeken:
...Add a Te szent malasztodat.*

Amen.

Vicsay Lajos.

A hazatérők

Ki gondolta volna ma egy éve, hogy beteljesedik az, amiben olykor már magunk is alig mertünk hinni a csüggedés óráiban, amikor ránk szállt a husz esztendei küzdelem lélekkínzó fájdalma. Ki gondolta volna, hogy ezt a tanévet már mint a megnagyobbodott Magyarország boldog továbbreménykedői kezdjük meg... Hogy összeölelkezhetünk elszakított testvéreink egy részével, akiket husz hosszú éve szakítottak el tőlünk s akik sohasem tudtuk, mikor érzük meg azt a boldog pillanatot, hogy leomlani lássuk a trianoni kényszerhatárokat. És ime: ami ma egy éve vágyakozás volt, az ma beteljesedett valóság! Hazatért a Felvidék magyar lakta területe és hazajött a Kárpátok egy darabja az ezeréves magyar határok egy részével együtt... Áldjuk érte a Magyarok Istenét.

Most, hogy a hazatért területek szervezetileg is beilleszkedtek az anyaország testébe, első üdvözlő szavunk

a hazatértek közül a hazajött magyar nevelőknek szól! Azoknak, akik még ma egy éve is idegen uralom alatt voltak kénytelenek hivatásukat teljesíteni, bár magyar szívük és lelkük hűséges maradt az anyaországhoz minden lélekgyilkolás, a magyar kultúra, a magyar szellem, a magyar élet ellen intézett embertelen hajsza dacára is.

Mert nagy volt, szinte emberfeletti munka az, amit a hazatérésig végeztek! Amig odáig vitték a dolgokat, hogy végre hazakerülhettek. Husz hosszú esztendőn át ők voltak az elszakított magyarság lobogó szövétneke. Nemcsak szószólói voltak a magyar nevelésügynek, de tanító mesterei, nevelői, igazi lelki előljárói is. Lelkileg ők rendezték meg az ottani magyarságot, a kisebbségi sorsnak ők adtak drámai ellenállást és drámai segítő erőt. Tisztjuk nem volt kisebb, mint azoké a magyaroké, akik valamikor a Bach-korszak abszolutizmusa alatt tartották a lelket a nemzetben. Hogy a felvidéki magyarság egy tömbből való sziklaként állta az idegen uralom hullámcsapásait, nekik köszönhető. Nemzetnevelők voltak és ezért válhattak történelemformálókká. Nem törődtek bele az igazságtalanságba, ébrentartották a tüzeket és nem hagyták kialudni a lelkeket. Férfiak voltak, *magyarok* voltak! Nem fogott rajtuk sem az idegen zsandár, sem az idegen államérdekeket szolgáló adótiszt. Nem tudta őket felőrölni az elnemzetlenítő közgazgatás sem.

Most bevonultak a magyar pedagógusok körébe és magukkal hozták a huszéves harcban megacélosodott felvidéki szellemiséget. Harcból jönnek építő munkára. De abban a husz esztendőben is építettek. Magyar őrházakat a szorongatott Felvidéken, sáncbástyákat, vigyázó- és világítótoronyokat. Építettek és megtartottak. Ennek köszönhető, hogy a mi felvidéki magyarságunk változatlanul került vissza a megnagyobbodott Magyarországba, azzal a változatlan magyarsággal, amellyel egy embertelen sors husz évvel ezelőtt kitepte őket Nagy-Magyarországból. Az ő számukra a háboru husz évvel hosszabbodott meg. Mert az ő életük odafent az alatt a husz év alatt nem volt békeélet. Hivatáshelyükön állandóan úgy kellett élniök, mint őrhelyen. Mindig készen a támadásra és annak kivédésére.

Az elmúlt husz esztendő egyikünkre sem volt történelmileg terméketlen, azokra sem, akik most hazatértek, azokra sem, akik hazavártuk őket a csonka hazában. Abban a két évtizedben megacélosodott a felvidéki magyarság nemzeti öntudatában s ezzel olyan nemzeti erőt kaptunk vissza, amely jelentékeny hatóereje lesz nemzeti újjáépítésünk munkájának. De az elmúlt husz év alatt az itthoni magyarság is megtalálta helyét a történelem előtt. Országot épített újra a romokon, ha mindjárt megcsonki-

tott keretek között is és ezt a csonka hazát képessé tette arra, hogy abba a Felvidék zökkenő nélkül térhessen haza. Ha ők husz éven át reánk gondoltak, meg lehetnek győződve, ugyanezt tettük mi is: mindig rájuk gondoltunk. Készültünk a nagy napra, amikor Kassa, Komárom, Ungvár, Léva, Losonc, Beregszász, a Csallóköz, Munkács, Huszt magyar nevelőivel kezét foghatunk s egyesült erővel foghatunk hozzá a további nemzetépítő munkához. Most bekövetkezett ez a nap. Hazavágyó, hazavivő álmából valóság lett.

A hazatérés mámoros ünnepei elmultak, most a hétköznapi szorgos munkája vár reánk. Jól tudják ezt ők is. Jól tudják, hogy a magyar élet küzdelmes, hogy az országra még nagy feladatok várnak. Tudják, hogy magyarnak lenni itten is munkát és küzdelmet jelent. De ők ezt a munkát szívesen vállalják. Annál inkább, mert érdemes. Itthon vannak. Szülőföldjük hazatért a haza testébe. Egy kenyéren élünk újra. S megtanuljuk egymás becsülését, eltanuljuk egymástól azt, ami bennünk érték s a közös munkát az egymás megértése és megbecsülése hatja át. Mert közös a cél, közös a reánk váró feladat, amelyet el kell végeznünk: *a szentistváni Magyarország ujjaépítése!*

Ebben a gondolatban köszöntjük a hazatérteket!

(V. L.)

Adják vissza!

*Hazajött Felvidék
Egy része hazánknak,
Hálát adunk érte
Az Egek Urának.*

*Erre a nagy napra
Már husz éve vártunk,
Bizakodást adott
A mi igazságunk.*

*Igazságba' bizva
A jövőbe nézünk,
Erdély földjét mikor
Adják vissza nekünk?!*

*Mikor megyünk át már
A szép Király-hágón,
S mikor lobog zászló
Ujra Kolozsváron?!*

*Óh, édes Istenünk,
Haldd szívünk fohászatát:
Mikor adják vissza
Bánátot és Bácskát?*

*Mert az igazságra
Nem tehetnek féket!
Mikor adják vissza
A szép Délvidéket?*

*Tedd, hogy visszatérjen
Ujra az igazság:
Legyen újra boldog
És Nagy-Magyarország!*

Czvikker Gyula